

Hodnocení žáků

ZŠ Dubné

Úprava systému hodnocení od září 2020

Obsah

Úvod	2
Bodovací systém.....	2
Princip.....	2
Výhody bodovacího systému	2
Jak bodům rozumět.....	3
Jak zadává hodnocení učitel.....	3
Výpis hodnocení v elektronické žákovské knížce	4
Převod bodů na známky	7
Formativní funkce hodnocení.....	8
Souhrnné hodnocení – čtvrtletní hodnotící zprávy a pololetní vysvědčení	8
Pravidla pro slovní hodnocení	9
Často kladené dotazy a připomínky	10

Úvod

Nedílnou součástí výchovně vzdělávací práce školy je hodnocení žáků. Jde o složitý proces, který klade vysoké požadavky na všechny pedagogické pracovníky. Hodnocení žáků základní školy je součástí jejich výchovy a vzdělávání.

Předpisy upravující hodnocení žáků na základní škole jsou zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky. Na úrovni konkrétní základní školy obsahuje podrobná pravidla hodnocení školní řád – příloha Pravidla hodnocení chování a vzdělávání žáků.

V září 2020 došlo v reakci na změny ve školství k úpravě systému hodnocení žáků ZŠ Dubné. Největší změnou je důraz na postupné osvojování a zavádění metod formativního hodnocení, nejviditelnější změnou je pak zavedení bodového systému průběžného hodnocení žákových výstupů. Součástí nového systému hodnocení je zavedení slovního hodnocení v rámci čtvrtletní zprávy a pololetního vysvědčení, které doplňuje klasifikaci z jednotlivých předmětů.

Tato stránka představuje podrobněji změny v novém systému hodnocení. Veškeré aspekty hodnocení žáků ZŠ Dubné jsou součástí Pravidel hodnocení chování a vzdělávání.

Bodovací systém

Princip

K souhrnnému hodnocení žákových výstupů je nově využíván bodovací systém. Ústní zkoušení, písemné práce, domácí úkoly, aktivity v hodině a další výstupy jsou hodnoceny na bodové škále 0 – 100, kde 100 představuje nejvyšší úroveň dosažených výsledků. Technicky jde o procentuální hodnocení žákovy úspěšnosti. Hodnocení jednotlivých výstupů je průběžně vyhodnocováno formou váženého průměru stejně, jako tomu bylo dříve u známek.

Převedení průměrného bodového hodnocení na souhrnné hodnocení za klasifikační období ve čtvrtletí a na konci pololetí provádí učitel daného předmětu s přihlédnutím k aktivitě, celkovému přístupu žáka v průběhu klasifikačního období a dalším kritériím. Souhrnné hodnocení na konci klasifikačního období obsahuje klasifikační stupeň – známku – a slovní hodnocení.

Přechod z historicky zažitého systému známek na bodový systém působí revolučně a vyvolává emoce. Ve skutečnosti je princip velmi podobný. Význam změny je především symbolický a psychologický, kromě toho poskytuje bodové hodnocení oproti pětistupňové klasifikaci mnohé výhody.

Výhody bodovacího systému

1. **Širší hodnotící škála oproti pěti tradičním klasifikačním stupňům = větší spravedlnost hodnocení.** Zatímco dříve musel učitel roztřídit dvacet až třicet individuálních žákovských výkonů do pěti klasifikačních stupňů a stanovit limitní hodnoty výkonu pro jednotlivé známky (co je ještě 1 a co už 2 atd.), nyní má k dispozici prakticky kontinuální stupnici hodnocení od 0 do 100, kde je dostatek prostoru pro individuální ohodnocení výkonu každého žáka.
2. **Odstranění „škatulkování“ dětí podle známek.** Při použití bodového hodnocení získává každý žák své unikátní, individuální hodnocení odpovídající jeho skutečnému výkonu a odpadá rozdělování dětí do pěti skupin. Při tradičním známkování vždy nastává problém v určení limitních hodnot, kdy jedničkáře od dvojkaře může například dělit jediný bod z písemné práce, zatímco mezi dvěma jedničkáři může být rozdíl v bodovém zisku klidně pět nebo třeba i deset a více bodů u rozsáhlejších prací.

3. **Pozitivní charakter hodnocení** – ocenění toho, co žák umí namísto toho, co neumí. Zatímco při určování klasifikace se často vychází z množství chyb, body jsou získávány za vše, co naopak žák vykonal správně. Tento psychologický efekt je důležitý.
4. **Odstranění závislosti na známkách.** V praxi se setkáváme se žáky, pro které je zisk jedničky důležitější než samotné zvládnutí učiva a vlastní úroveň poznání, což je bohužel někdy posilováno okolím žáka. Právě rodiče jedničkářů, kteří sami bývali jedničkáři, nejhůře přijímají přechod na bodový systém. Setkáváme se dokonce již s předškoláky, kteří se těší do školy na jedničky a opakovaně jsme zaznamenali argumenty: „My se ale učíme kvůli jedničce.“ Vždy je ovšem třeba mít na paměti i žáky, kteří školní úspěšnosti dlouhodobě nedosahují. Pro ty pak mívají neustálé špatné známky naopak silně demotivační a současně stigmatizující efekt. Odstranění známkování velmi kvitují dětští psychologové, kteří se s těmito žáky při své práci setkávají. Body samy o sobě sice neléčí všechny bolesti známkování, bourají ale vžité stereotypy a svým pozitivním a individuálním charakterem lépe doplňují formativní hodnocení – viz dále.
5. **Usnadnění práce učitelů.** Učitelé využívali bodové hodnocení v určité míře vždy. Po obodování žákovy výkonu pak museli převést bodový zisk na známku. Tato redukce současně vždy znamenala ztrátu části informace o výkonu žáka. Stanovení převodního klíče tak, aby bylo hodnocení co nejspravedlivější, je pak pro zodpovědného učitele vždy náročná práce, která při použití bodového hodnocení odpadá.

Jak bodům rozumět

Bez ohledu na to, jaký druh aktivity byl učitelem hodnocen, v elektronické žákovské knížce se bodový zisk zobrazuje vždy na škále 0 – 100 bodů. Technicky jde o procentuální úspěšnost žáka v dané aktivitě, tj. 100 představuje nejvyšší úroveň výkonu. Pro žáky, především ty na prvním stupni, je pojetí procent neznámé, s tímto konceptem se seznamují až v průběhu druhého stupně. Z tohoto důvodu hovoříme o bodech, což nijak nezkrusuje význam informace. Žák je seznámen s tím, že 100 bodů znamená nejlepší možné hodnocení.

Chceme varovat před snahou o přepočítání bodového zisku na známku u každého jednotlivého hodnocení. To by bylo proti smyslu bodového hodnocení, a především není možné pro takový převod použít nějaký univerzální klíč. Žák se od učitele dozví, v čem se mu dařilo a kde jsou rezervy, není nutné, aby při tom věděl, jestli by to v případě známkování byla jednička nebo dvojka. Tento způsob uvažování je naopak žádoucí odstraňovat. Místo toho je vhodné se žákem i doma diskutovat o tom, co se mu podařilo a v čem je prostor pro zlepšení.

Jak zadává hodnocení učitel

Učitel zadává do elektronického systému hodnocení buď formou bodového zisku z nejvyššího možného počtu bodů z dané aktivity, nebo přímo „procentuálním“ hodnocením na škále 0 – 100. V obou případech se hodnocení zobrazí v proporcionálně sjednoceném formátu na stupnici 0 – 100.

Váha hodnocení: Kromě toho zadává učitel vždy ještě parametr „Druh hodnocení“. Ten představuje váhu hodnocení, tj. význam hodnocené aktivity. Jde o technický parametr, který byl odjakživa obsažen v tzv. „malých a velkých známkách“ a s příchodem elektronických žákovských knížek ve váze známky. Váha hodnocení má význam při automatickém výpočtu průměrného hodnocení, které je stanoveno

jako vážený průměr, nikoliv průměr aritmetický. Při diskusi o konkrétním hodnocení se žákem není nutné se tímto parametrem zabývat, jde o technickou záležitost, která nijak nesouvisí s tím, jaký výkon žák skutečně podal, ale pouze s tím, jak se toto hodnocení započítá do celkového průměru.

Kromě bodového zisku může učitel navíc zadávat slovní hodnocení.

Zadání hodnocení

Předmět: F (Fyzika) * Včetně suplovaných [Zobrazit hodnocení žáků v předmětu](#)

Datum: 1. 10. 2020 * Vyučovací hodina: 4 (10:15-11:00) * [Vybrat hodinu z rozvrhu](#)

Druh hodnocení: váha 0,6 [0,60] *

Téma: ústní opakování * [Vybrat z témat](#)

Komentář k hodnocení:

Započítáváno do: 1. pololetí *

Způsob hodnocení: Body Procenta Maximum bodů: 10 *

Omezit na třídu: Zobrazit naplánované: Zobrazit nehodnocené:

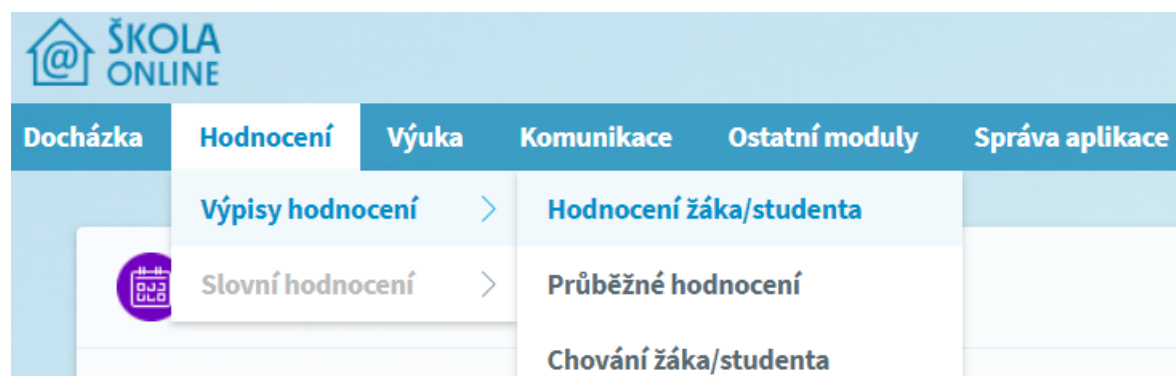
ČTVT	Zahrnout do hodnocení	Příjmení a jméno	Body	Slovní hodnocení	Hromadný výběr
21	☒	Jan Novák	9	Výpočet hydrostatického tlaku ovládáš bezpečně, potřebuješ si více upevnit používání správných jednot...	☐

Zadávání hodnocení do elektronické žákovské knížky

Výpis hodnocení v elektronické žákovské knížce

V elektronické žákovské knížce se nabízejí dvě cesty, jak zobrazit hodnocení žáka. Kromě toho nejnovější hodnocení vidí žák/rodič také přímo na hlavní pracovní ploše.

Přístup k výpisu hodnocení žáka přes hlavní menu:

V nabídce jsou k dispozici dva moduly hodnocení:

1) Hodnocení žáka/studenta

Zobrazí se kompletní výpis hodnocení z jednotlivých předmětů za celé pololetí ve formátu 0 – 100. Hodnocení jsou seřazena podle jednotlivých předmětů a druhu hodnocení (váhy hodnocení). Současně se zobrazuje celkový průměr hodnocení.

	váha 0,2	váha 0,3	váha 0,4	váha 0,5	váha 0,6	Celkový průměr	Čtvrtletní hodnocení
						ø	
Chování							
ČJ (Český jazyk)			90			90	
AJ (Anglický jazyk)			86			86	
NJ (Německý jazyk)						-	
M (Matematika)	100	58				76	
F (Fyzika)				90		90	

Při poklepnání na konkrétní hodnocení se otevře „výpis hodnocení“ – podrobné informace o hodnoceném výstupu a jeho výsledku vč. případného slovního hodnocení:

aplikace.skolaonline.cz/SOL/App/Hodnoceni/KHO010_HodnVypisDetail... VypisStud.aspx#

Výpis hodnocení žáka/studenta

Školní rok: 2020/2021
Období: 1. pololetí
Žák/Student: Jan Novák
Předmět: F - Fyzika
Učitel: [Meškan Václav\(Mes\)](#)
Druh hodnocení: váha 0,6[0,60]
Téma: ústní opakování
Datum uskutečnění: 01.10.2020
Vyučovací hodina: 4
Výsledek: 90
Hodnota do průměru: 90
Komentář:
Slovní hodnocení: Výpočet hydrostatického tlaku ovládáš bezpečně, potřebuješ si více upevnit používání správných jednotek (pascal/newton)a jejich převody.

	váha 0,5	váh
	90	
	86	
	90	
		100

CH (Chemie)

2) Průběžné hodnocení

Zobrazují se jednotlivá hodnocení z různých předmětů v chronologickém pořadí, v jakém je žák získal. Tento modul je vhodný ke sledování „čerstvých přírůstků“ v hodnocení.

Hodnocení se zde zobrazuje ve formátu, v jakém jej vyučující zadával. Žák/rodič tedy může podrobněji vidět, kolik bodů z kolika možných v dané aktivitě získal. Zobrazuje se rovněž váha hodnocení (pro hodnocení skutečného výkonu nedůležité) a případné slovní hodnocení.

Datum	Předmět	Téma hodnocení	Váha	Výsledek	Slovní hodnocení
01.10.2020	Fyzika	ústní opakování	0,60	9/10	Výpočet hydrostatického tlak...
22.09.2020	Chemie	Směsi 1	0,60	10/10	

Výpis průběžného hodnocení žáka

Převod bodů na známky

Na konci každého čtvrtletí vyhodnotí vyučující dosavadní průběh vzdělávání z daného předmětu a stanoví klasifikační stupeň včetně slovního komentáře k hodnocení. Vyučující každého předmětu má stanoven klíč k převodu průměrného bodového hodnocení na známku, výsledek tohoto převodu je ale pouze orientačním údajem, protože celkové hodnocení je dále ovlivněno dalšími skutečnostmi, jako je aktivita žáka, celkový přístup k předmětu, vliv možných momentálních výkyvů ve výkonu, systematickosti v přípravě na výuku atd.

Převod bodů na známku se navíc z důvodu odlišného charakteru jednotlivých předmětů v každém z nich liší. Učitel každého předmětu s převodním klíčem své žáky seznámí, **apelujeme ale na to, aby se rodiče ani žáci nesnažili každé jednotlivé hodnocení převádět na známku**. To je proti smyslu bodového hodnocení a smazává výhody tohoto způsobu hodnocení.

Formativní funkce hodnocení

Až dosud jsme se zabývali souhrnným, tzv. sumativním hodnocením, jehož funkcí je „ocenění“ dosažené úrovně nějakého žákova výkonu pomocí známky, bodů či slovního hodnocení. Nejdůležitější funkcí hodnocení je ovšem jeho formativní, zpětnovazební funkce, tj. poskytnutí individualizované informace o tom, k jakému cíli žák směřuje, na jaké úrovni se nachází a na čem zapracovat, aby se k cíli přiblížil. Formativní hodnocení nepředstavuje konkrétní nástroj, ale přístup k hodnocení, který zahrnuje jak hodnocení učitelem, tak sebehodnocení a vrstevnické hodnocení. Přitom není důležité, zda toto formativní hodnocení probíhá pouze slovní formou nebo v jiné podobě – např. mapy učebního pokroku – a klasifikace této aktivity je zde spíše kontraproduktivní. Z těchto důvodů je v praxi možné, že konkrétní aktivita nebude ohodnocena body ani známkou, ale poslouží „pouze“ jako podklad pro další aktivitu. Když už by ale měla být konkrétní aktivita něčím „oceněna“, pak bodové hodnocení se svým pozitivním a individuálním charakterem lépe podporuje formativní funkci hodnocení.

Pro formativní hodnocení je specifický důraz na práci s chybou namísto trestání za chybu – chyba není chápána jako kritérium hodnocení (např. „dvě chyby = stupeň dolů“), ale jako příležitost k učení se. To odpovídá způsobu, jakým se děti učí od nejútlejšího věku. Dítě upadne na zem mnohokrát, než se naučí správně chodit. Nikoho by nenapadlo sčítat mu klopýtnutí a vystavovat mu podle toho známku. Všechnu tu dřinu a pády dítě navíc nepodstupuje pro nějakou známku nebo něčí pochvalu, ale učí se pouze samo pro sebe. To je snad ten nejmarkantnější rozdíl mezi tím, jak je k učení přistupováno před nástupem do školy a po zahájení školní docházky, kdy nastupují jedničky.

Souhrnné hodnocení – čtvrtletní hodnotící zprávy a pololetní vysvědčení

Ve čtvrtletí je žáku vystavena hodnotící zpráva, která obsahuje z každého předmětu známku a v příloze slovní hodnocení toho, jaké úrovně žák dosáhl v konkrétních očekávaných výstupech. Stejným způsobem je pak tvořeno pololetní vysvědčení, které kromě klasického formuláře obsahuje navíc přílohu se slovním hodnocením.

O způsobu stanovení klasifikačního stupně ve čtvrtletní zprávě a na vysvědčení je řeč v odstavci „Převod bodů na známky“ se zdůrazněním toho, že celkový průměrný bodový zisk je pouze orientačním ukazatelem a pouze jedním z kritérií pro stanovení souhrnného hodnocení.

Slovní hodnocení pak není volným slohovým cvičením, ale obsahuje konkrétní hodnocení k jednotlivým očekávaným výstupům daného předmětu v předem daném formátu.

Pravidla pro slovní hodnocení

Příloha 1 Pravidel hodnocení chování a vzdělávání žáků obsahuje rovněž pravidla slovního hodnocení. Jsou zde uvedeny základní principy a typické formulace a slovní spojení odpovídající konkrétní úrovni výkonu.

Příkladem toho, čeho by se měl učitel při psaní slovního hodnocení vyvarovat:

- Nepoužíváme nekonstruktivní výrazy (neumíš, nedovedeš, nemáš, nemůžeš).
- Nekritizujeme nedostatky, je mnohem vhodnější vyjádřit nedostatky ve formě potřeby (potřebuješ, velmi by ti pomohlo).
- Nezaměňujeme hodnocení žáka s hodnocením jeho práce („jsi houževnatý“ nahradíme „pracuješ houževnatě“).
- Nesrovnáváme žáka s jeho spolužáky.
- Nepřeháníme, nezveličujeme, aby hodnocení bylo důvěryhodné.
- Snažíme se vyvarovat osobních postojů (mám tě ráda, líbí se mi).
- Nepoužíváme formulace, které nedávají naději na zlepšení (je typické, že neumíš... to jsi celý ty).

Často kladené dotazy a připomínky

- Jak převést body na známku?
 - Viz kapitola Převod bodů na známky. Snažíme se vyhnout tomu, abychom každé jednotlivé hodnocení převáděli na známku. To jde proti smyslu bodového hodnocení. Převod celkového průměrného bodového hodnocení na známku provádí učitel daného předmětu na konci čtvrtletí na základě převodního klíče pro konkrétní předmět a s přihlédnutím k dalším aspektům, jako je celková aktivita žáka, úroveň přípravy na vyučování, celkový přístup k předmětu, vliv momentálních výkyvů výkonu atd. Pro orientační přehled o tom, jak si žák průběžně vede a „co mu vychází“, lze využít klíč, se kterým žáky seznámí vyučující daného předmětu, nejjistější cestou ale je kontaktovat přímo daného vyučujícího.
- Rodičů se předem nikdo nezeptal na to, zda změnu hodnocení chtějí, rozhoduje se o našich dětech bez nás.
 - Koncepční rozhodnutí školy nevycházejí z veřejného hlasování a průzkumu zájmu, ale z odbornosti a kvalifikace pedagogů a jejich odpovědnosti za průběh výchovy a vzdělávání žáků. Za tvorbu a realizaci koncepce školy včetně všech aspektů výchovy a vzdělávání nese plnou odpovědnost ředitel školy, jeho poradním orgánem je pedagogická rada, která je tvořena všemi pedagogy školy. Stejně jako lékaři, kteří také nestanovují léčbu hlasováním mezi pacienty, i pedagogové denně rozhodují o důležitých otázkách vzdělávání dětí bez toho, aby do tohoto rozhodnutí zapojovali rodiče. Běžně rozhodují o tak důležitých věcech, jako jsou obsah a metody vzdělávání. To, zda jsou výkony žáků hodnoceny pomocí bodů nebo známek, je v tomto poměrně marginální záležitostí. Názorové spektrum rodičovské veřejnosti je navíc v otázkách vzdělávání tak široké, že by jen stěží bylo možné dojít ke konsenzu. Řada změn krom toho nevychází z rozmaru vedení školy, ale je reakcí na systémový tlak shora.
- Neproběhla diskuse s rodiči před zavedením změn, rodiče nebyli předem seznámeni s konkrétní podobou systému.
 - Viz předchozí odpověď s doplněním, že veřejná diskuse, která by měla dojít ke kvalifikovanému rozhodnutí, by byla velmi široká a neobešla by se bez obsáhlé odborné diskuse o pedagogicko-psychologických východiskách těchto změn. Pro co nejrychlejší stabilizaci nového systému bylo navíc nutné, aby se jeho zavedení oddalovalo co nejméně. V praxi to znamenalo ujasnit konkrétní podobu hodnocení v průběhu adaptačního období po návratu dětí do školy. Je také třeba podotknout, že systém hodnocení vstoupil formálně v platnost až po jednání školské rady dne 22. 9. 2020, do té doby nebylo možné o konkrétní podobě systému hovořit.
- Na změny není vhodný čas
 - Na změnu něčeho tak historicky zavedeného, jako je známkování ve škole, nikdy nebude doba dostatečně vhodná. Známky představují tak silný symbol, že jejich, byť částečné, odstranění z výuky by vždy způsobilo vlnu nevole, ať by proběhlo dříve či později. Právě koronavirová krize ale v plné nahotě ukázala na některé nedostatky ve školském systému a eskalovala tlak na změny. Školství po koronavirové krizi už nikdy nebude takové, jako před ní.
- Za nás jsme také dostávali známky a neublížilo nám to.
 - To je samozřejmě pravda. To, že něco v minulosti relativně fungovalo v žádném oboru nemůže být překážkou modernizace v souladu s novými poznatky. Lékaři dnes také nepoužívají pouze metody, které dříve fungovaly, protože dnes již mají

k dispozici účinnější metody. Stejně, jako se vyvíjí všechny obory lidské činnosti, musí se vyvíjet i vzdělávání. Obor vědomostí, dovedností a návyků, na který se musíme soustředit, je jiný, než tomu bylo před dvaceti lety, čemuž musí odpovídat úprava obsahu výuky, metod výuky i přístupu k hodnocení. Je také nutné vzít v úvahu fakt, že většina lidí, kteří takto reagují, patřili ve škole k úspěšným žákům.

- Škola má více problémů k řešení, než zrovna změnu hodnocení
 - To je nepochybná pravda, kromě běžných organizačních a provozních problémů jde i o úpravu obsahu učiva a postupného zavádění nových metod výuky s důrazem na konstruktivistické pojetí učiva, kooperativní učení, badatelskou výuku, rozvoj kritického myšlení a další. Stejně jako v případě hodnocení, i zde existuje silná systémová poptávka. Mnoho těchto změn v praxi již postupně probíhá, pouze nejsou tak viditelné a natolik symbolicky důležité, jako známkování.

V průběhu školního roku 2020-21 dojde jistě ze strany ministerstva v reakci na koronavirovou krizi k úpravě Rámcových vzdělávacích programů a tím k úpravě školních vzdělávacích programů jednotlivých škol. Důvodem je nutná „očista“ v obsahu učiva. V nadcházejících letech bude v České republice postupně dotvářen a implementován strategický dokument Strategie 2030+, který rovněž zasáhne do vzdělávání na všech jeho úrovních, a to včetně úpravy přijímacích a závěrečných zkoušek, aby více reflektovaly formativní funkci hodnocení.